

Talentontwikkeling en beroepenkennis als
sleutel voor een soepele overgang:

ALLE PIJLEN OP LOB

In Amsterdam timmeren het IJburg College en het ROC van Amsterdam en Flevoland samen aan de weg om een doorlopende leerroute in te richten voor de leerroute vmbo tl naar mbo niveau 4. Het leerlab focust zich in eerste instantie op Loopbaanontwikkeling en -begeleiding (LOB), zodat leerlingen alvast kennismaken met het mbo. Deze LOB-inspanningen dragen bij aan een soepeler overgang en geven jongeren de tools in handen om hun mbo-opleiding tot een succes te maken. Drie mensen vanuit de scholen werken met elkaar samen om dit mogelijk te maken. Dit zijn Tessa Dekker, projectleider vmbo bij IJburg College, Bastiaan Plaizier, docent Sport & Beweging bij het MBO College Zuid, en Fatima Akalai Houlich, projectleider Talentontwikkelig bij het MBO College Zuidoost.

Bastiaan Plaizier

Tessa Dekker

Fatima Akalai Houlich

Het verbeteren van de aansluiting tussen vmbo en mbo, en daarmee het voorkomen van uitval en switchgedrag, begint bij leerlingen die een studie kiezen die écht bij hen past. En dat vraagt om een goed beroepsbeeld van leerlingen op het vmbo. Om die reden besloot het leerlab Amsterdam in eerste instantie alle pijlen te richten op het versterken van LOB. Bedoeld voor leerlingen in het derde en vierde jaar van het vmbo, met betrokkenheid van docenten vanuit de oriëntaties Economie en Sport en Bewegen.

Life skills en studievoordigheden

De focus op LOB moet ervoor zorgen dat leerlingen al eerder én beter geïnformeerd nadenken over hun vervolgopleiding. Bastiaan legt uit: "Onze ervaring is dat vmbo-leerlingen nu vaak pas na de examens echt gaan nadenken over hun vervolgopleiding. Dan kiezen ze een studie die hun vrienden doen, of ze kiezen een algemene studie om de échte keuze uit te stellen. Als je vóór je examen al weet wat je daarna wilt gaan doen, sta je heel anders tegenover het examen. Dan is ook de overgang naar het mbo kleiner – je weet dan al waar je terecht komt en welke competenties je nodig hebt voor die opleiding."

Maar kennis hebben over de vervolgopleiding was niet het enige doel. Ook zorgen dat leerlingen de vaardigheden opdoen die ze nodig hebben om hun mbo-opleiding tot een succes te maken, zodat de overgang soepeler verloopt, was een van de doelen. De nadruk ligt daarbij op zowel levensvaardigheden als studievoordigheden.

Om erachter te komen welke levensvaardigheden en studievoordigheden van belang zijn, ging het projectteam in gesprek met docenten, mensen uit het bedrijfsleven en vooral ook met leerlingen en studenten. Waaraan hadden zij behoefte? Wat hadden mbo-studenten gemist bij de overstap naar het mbo? Fatima: "We merkten dat het voor studenten heel belangrijk is om na te denken over de vraag 'Waar sta je in het leven?' School is voor hen vaak eigenlijk bijzaak, ze lopen tegen allerlei dingen aan buiten school." Bastiaan: "Bijvoorbeeld dat ze een DigiD moeten aanvragen, rekeningen moeten betalen, met DUO communiceren, afspraken moeten maken.

Ouders spreken soms geen Nederlands en kunnen niet altijd helpen. De randvoorwaarden om goed te kunnen studeren staan vaak niet op groen. We merkten: als je te snel zelfstandig moet worden, krijg je vluchtgedrag. Leerlingen hadden eigenlijk behoefte aan een coach die hen zou kunnen helpen."

De ideale coach

Op basis van die gesprekken ontwikkelde de projectgroep het profiel voor een ideale coach. Fatima: “Dat zou een ‘supercoach’ moeten zijn. Juist omdat je focust op de brede ontwikkeling; het gaat niet alleen om school, het gaat eigenlijk om de voorbereiding op het echte leven.”

“Het moet iemand zijn die de leerlingen al kennen op het vmbo en waarmee ze op het mbo ook contact hebben”, zegt Tessa. “Je zoekt dus iemand met ervaring in het vo én mbo. Daarnaast moet zo’n supercoach de leerlingen ook kunnen

helpen wanneer het niet lukt om een stage te vinden, of bij het nadenken over welke studie nu eigenlijk bij hen past. De coaches moeten dus echt van alle markten thuis zijn.” Een flinke uitdaging, maar het profiel wordt steeds scherper.

Organisatie van de samenwerking

De samenwerking werd geïnitieerd door de bestuurders van het IJburg College en het ROC van Amsterdam en Flevoland, vanuit de wens om het vmbo en mbo elkaar zo goed mogelijk te laten versterken. De samenwerking binnen het leerlab IJburg kent dan ook een gelaagde structuur. Op bestuursniveau is er een stuurgroep ingericht. Op beleidsniveau is er een projectgroep, bestaande uit Bastiaan, Tessa en Fatima. En op uitvoeringsniveau is er een ontwikkelgroep in het leven geroepen, bestaande uit twee mbo-docenten (Sport & Bewegen en Economie & Handel), twee vo-docenten (LO en Economie), en twee LOB-medewerkers (IJburg College en mbo).

Zo’n gelaagde structuur helpt om zowel bestuurlijk besluiten te kunnen nemen, als in de praktijk tot acties te komen. Tegelijkertijd gaat de verticale samenwerking niet vanzelf: niet alleen de samenwerking tussen de twee scholen vraagt om aandacht, ook de samenwerking tussen de verschillende gremia moet onderhouden worden. Binnen het leerlab merkte men dat het belangrijk was om meer verbinding te maken tussen de stuurgroep en de projectgroep, om te voorkomen dat het twee losse gremia worden. Wat hielp in de samenwerking was de breed gedeelde urgentie onder

alle betrokkenen en de korte lijntjes tussen de docenten en projectleiders van de verschillende scholen.

Ervaringen van leerlingen

En wat merken leerlingen tot nu toe van de inspanningen? De scholen zijn aan de slag gegaan met materiaal dat door het Expertisepunt LOB beschikbaar is gesteld. Ook hebben zij zelf materiaal ontwikkeld en zijn LOB-opdrachten die al op het vo en mbo werden gebruikt omgevormd tot materiaal voor deze periode.

De eerste periode stond in het teken van het ontdekken en herkennen van de eigen talenten en kwaliteiten. Leerlingen oefenden met reflecteren, zowel op het eigen handelen als op bepaalde gebeurtenissen. Dankzij het reflecteren op eigen talenten en kwaliteiten werden leerlingen zich bewust van wat hen onderscheidt van anderen. Ook eigenschappen die zij zelf soms helemaal niet als talent zagen. Er werd bewust voor gekozen al vroeg mbo-docenten te betrekken in het programma, zodat leerlingen via gastlessen kennis met hen kennis konden maken.

Dat reflecteren gebeurde niet alleen door de leerlingen. Ook de betrokken projectleiders en docenten reflecteerden op de opbrengsten. Zo kwamen zij erachter dat de opdrachten vaak nog teveel gericht waren op schrijven en te geïsoleerd waren. Een overkoepelende praktische opdracht, wellicht in samenwerking met bedrijven, waar deze kleinere opdrachten een deel van zijn, maakt het voor leerlingen duidelijker

en betekenisvoller. Het is makkelijker voor leerlingen om kwaliteiten van zichzelf te benoemen op basis van praktische ervaringen die ze hebben opgedaan.

In de tweede periode stond het leren kennen van verschillende beroepen centraal en wordt duidelijk welke talenten en kwaliteiten gewenst zijn bij welke beroepen. Via wekelijkse gastlessen kregen de leerlingen een concreter beeld van wat het werk binnen een bepaald beroep inhoudt en werd de koppeling gemaakt met kwaliteiten en talenten die je voor bepaalde beroepen of werkzaamheden nodig hebt. Maar het bleef niet bij luisteren: als overkoepelende opdracht werkten de leerlingen aan een tijdschrift waarin zij de verschillende beroepen (inclusief bijbehorende talenten, kwaliteiten en vaardigheden) onder de loep namen en naast de teksten ook zelf op pad gingen om bijbehorende foto's te maken.

Wensen voor de toekomst

Voor de nabije toekomst hopen de scholen om nog veel meer uitwisseling van docenten in het vmbo en mbo te stimuleren. Tessa: "LOB wordt nog te vaak los aangeboden in lessen. Het zou mooi zijn als alle coaches van het vmbo zicht zouden hebben op wat er op het ROC gebeurt." Ook is er de wens om

het aantal betrokken vo-scholen uit te breiden. Veel leerlingen blijven binnen de regio en de huidige opzet maakt het mogelijk om zowel andere vo-scholen als andere opleidingen binnen het ROC van Amsterdam en Flevoland aan te laten haken.

In de iets verdere toekomst is er de wens om vervolgstappen te maken richting een doorlopende leerroute, bijvoorbeeld door keuzedelen van mbo in te laten dalen in het vmbo en te werken aan een portfolio dat van vmbo naar mbo meegaat. Tessa: "In de ideale wereld zouden we onze leerlingen in leerjaar vier ook al mbo-keuzedelen kunnen aanbieden, of certificaten voor extra vaardigheden die je op het mbo nodig hebt, zodat je het vo en het mbo echt met elkaar integreert." Bastiaan vult aan: "Het liefst wil je dat de harde knip eruit is, tussen vmbo en mbo. Dat er nog wel tussentijdse toetsen zijn, maar dat je daarna door kan gaan op het niveau dat je dan hebt."

Nieuwsgierig?

Lees hier meer over het leerlab uit Amsterdam.

